

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського**

_____ проф. Лазаренко Н.І.
« ____ » _____ 2019 р.

ПРОГРАМА І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

з олімпійського спорту

для вступу на ОС магістра

за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Голова фахової атестаційної комісії

доц. Дмитренко С.М.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Перспективи подальшого розвитку олімпійського спорту значною мірою залежать від підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних правильно вирішувати складні завдання в нових політичних і соціально-економічних умовах.

Наявність в системі вищої освіти самостійного напрямку «Олімпійський і професійний спорт» створює добрі передумови для підготовки спеціалістів в галузі міжнародного спортивного руху і олімпійського спорту, в яких сьогодні відчувається гостра необхідність через інтенсивне розгортання діяльності Національного олімпійського комітету України, національних федерацій з олімпійських видів спорту, реорганізації діяльності спортивних шкіл, центрів олімпійської підготовки.

Важливим напрямком підвищення ефективності підготовки висококваліфікованих спеціалістів фізичного виховання, і особливо спорту високих досягнень, є посилення ролі в навчальному процесі теоретичної, методологічної і світоглядної підготовки. Тому фундаментальні знання і навички, здобуті вступниками, можуть розглядатися як основа глибокої професійної компетентності у вирішенні складних завдань.

Вступне випробування є специфічною формою контролю за навчально-пізнавальною діяльністю вступників, оскільки дає майбутнім спеціалістам чітке уявлення про результати їхньої праці, сприяє формуванню адекватної самооцінки, націлює на повсякденне самовдосконалення.

Метою вступного випробування з олімпійського спорту є перевірка готовності до роботи в галузі фізичної культури і спорту. Завдання вступного випробування з олімпійського спорту включають перевірку міцності засвоєння вступниками основних теоретичних і методичних положень, які відображають закономірності розвитку олімпійського і професійного спорту, організацію та проведення спортивної підготовки в обраному виді спорту.

Програма вступного випробування з олімпійського спорту призначена для цілеспрямованої підготовки вступників з врахуванням вимог навчальної програми.

У відповідності з викладеним програма не дублює навчальну програму: по-перше, зберігає наступність по відношенню до неї; по-друге, порівняно невелика за об'ємом; по-третє, дозволяє використовувати навчальний матеріал з інших спортивно-педагогічних дисциплін.

Зміст програми додаткового вступного випробування відповідає вимогам, які ставляться до знань і умінь магістрів:

- знати історію розвитку міжнародного руху та олімпійського спорту;
- вміти застосовувати знання при пропаганді ідеалів олімпізму;
- знати систему підготовки спортсменів до Олімпійських ігор;
- розуміти соціальну значущість спорту та олімпізму;
- знати історію виникнення і розвитку професійного спорту;
- розуміти вплив професійного спорту на особистість і суспільство;
- вплив соціально-економічного стану суспільства на розвиток професійного спорту;
- обґрунтування ефективних методів відбору і підготовки спортсменів;
- аналіз стану і перспектив розвитку професійного спорту у світі і в Україні;
- знати термінологію олімпійського і професійного спорту.

На додатковому вступному випробуванні слід перевіряти не тільки рівень конкретних знань і умінь вступників, але і зрілість його загального світогляду.

Всі екзаменаційні білети будуються за таким планом: одне питання із загальної теорії підготовки спортсменів, друге – з олімпійського спорту, третє – з професійного спорту.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ

Розділ 1. Загальна теорія підготовки спортсменів

1. Вступ.

Проблематика, структура і зміст загальної теорії підготовки спортсменів. Її формування, сучасний стан і перспективи розвитку. Визначення основних понять загальної теорії підготовки спортсменів, взаємозв'язок та специфічний зміст цих понять.

2. Теорія спортивних змагань.

Класифікація видів спорту за різними авторами. Види спорту в програмах Ігор Олімпіади. Види спорту в програмах зимових Олімпійських ігор. Змагання в системі підготовки спортсменів. Види спортивних змагань. Регламентація та способи проведення змагань. Система виявлення спортивних результатів та переможців. Положення про змагання.

3. Система підготовки спортсменів.

Поняття: спортивне тренування, спортивна підготовка, тренуваність і спортивна форма. Мета, завдання спортивної підготовки. Види підготовки спортсменів. Спортивне тренування, тренуваність. Засоби спортивної підготовки. Методи спортивної підготовки. Специфічні принципи спортивної підготовки. Дидактичні принципи та їх реалізація в системі підготовки спортсменів.

4. Характеристики навантажень у спорті.

Параметри і критерії тренувальних навантажень, їх обсяг та інтенсивність. Компоненти навантаження. Різновиди інтервалів відпочинку. Зовнішня і внутрішня сторони навантаження. Втома та відновлення у залежності від кваліфікації та тренуваності спортсменів. Види тренувальних ефектів.

5. Фізична підготовка спортсменів у системі багаторічного спортивного тренування.

Мета, завдання та зміст загальної та спеціальної фізичної підготовки спортсменів. Контроль фізичної підготовленості. Загальна характеристика сили та методика її розвитку. Контроль за розвитком сили. Загальна

характеристика та методики розвитку швидкості. Контроль за розвитком швидкості. Загальна характеристика витривалості та методика її розвитку. Поняття загальної і спеціальної витривалості. Контроль за розвитком витривалості. Загальна характеристика та методика розвитку гнучкості. Фактори, що зумовлюють прояв гнучкості. Контроль за розвитком гнучкості. Загальна характеристика та методики розвитку координаційних якостей. Контроль за розвитком координаційних якостей.

6. Технічна підготовка спортсменів.

Спортивна техніка і технічна підготовленість спортсменів. Завдання, засоби та методи технічної підготовки. Особливості технічної підготовки в обраному виді спорту. Контроль технічної підготовленості.

7. Тактична підготовка спортсменів.

Спортивна тактика та тактична підготовленість. Завдання, засоби та методи тактичної підготовки. Особливості тактичної підготовки в обраному виді спорту.

8. Психологічна підготовка спортсменів та її види у спорті.

Мета, завдання та зміст психологічної підготовки спортсмена. Основні напрямки психологічної підготовки спортсменів. Особливості психічної підготовки спортсмена в обраному виді спорту. Контроль психологічної підготовленості.

9. Теоретична та інтегральна підготовленість спортсменів.

Мета і завдання теоретичної підготовки спортсменів. Засоби теоретичної підготовки. Форми теоретичної підготовки. Інтегральна підготовка. Мета, завдання і засоби інтегральної підготовки спортсменів.

10. Побудова тренувального процесу в річному циклі підготовки.

Структура та зміст розминки. Типи та організація занять. Структура навчально-тренувального заняття та фактори, які визначають особливості його побудови. Особливості побудови тренування в різні періоди великого тренувального циклу. Визначальні риси підготовчого періоду у великому тренувальному циклі. Визначальні риси змагального періоду у великому

тренувальному циклі, характерні для цього періоду особливості тренувального процесу (за спрямованістю, складом засобів і методів, динамікою навантажень та ін.). Визначальні риси перехідного періоду у великому тренувальному циклі. Специфічність завдань, що вирішуються у цьому періоді; характерні для цього періоду особливості складу засобів, методів, форм побудови занять і загального режиму навантаження.

11. Побудова тренувального процесу в багаторічному аспекті.

Структура системи багаторічної підготовки спортсменів. Оптимальні вікові межі початку спортивної спеціалізації в обраному виді спорту та досягнення найвищих спортивних результатів як передумови побудови багаторічного тренувального процесу. Особливості побудови тренування висококваліфікованих спортсменів в чотирирічних олімпійських мегациклах.

12. Управління та контроль у спорті.

Мета, об'єкт та види управління у процесі спортивної підготовки. Мета, предмет та види контролю. Вимоги до показників, які використовуються у процесі контролю. Контроль різних сторін підготовленості. Контроль змагальної діяльності. Контроль тренувальних та змагальних навантажень. Планування та облік підготовки спортсменів; існуючі способи планування її змісту, порядок побудови системи підготовки спортсменів. Документи обліку.

13. Моделювання та прогнозування у спорті.

Загальна характеристика проблеми моделювання в спорті. Визначення понять “модель” та “моделювання”. Прогнозування у спорті. Види прогнозування.

14. Основи відбору і орієнтації у спорті.

Загальна характеристика проблеми відбору у спорті. Визначення понять «спортивний відбір» і «спортивна орієнтація». Організаційні основи спортивного відбору. Основні терміни і поняття стосовно відбору спортсменів і їх орієнтації: задатки, здібності, придатність, схильність, обдарованість, талант.

15. Позатренувальні та позазмагальні фактори підготовки спортсменів.

Педагогічні, психологічні та медико-біологічні засоби відновлення та

підвищення працездатності спортсменів. Матеріально-технічне забезпечення підготовки і змагань спортсменів. Вплив науково-технічного прогресу на розробку нового спортивного інвентаря та устаткування, вдосконалення місць проведення змагань. Вплив нового інвентаря та обладнання на техніку, тактику та методику підготовки спортсменів у різних видах спорту. Підвищення ефективності тренувального процесу за допомогою тренажерів.

Розділ 2. Олімпійський спорт

1. Олімпійські ігри Стародавньої Греції

Давньогрецька цивілізація та спорт. Легенди та міфи про Олімпійські ігри. Історичні відомості, програма та учасники Олімпійських ігор. Підготовка до Олімпійських ігор у Стародавній Греції. Значення Давньогрецьких Олімпійських ігор для сучасності.

2. Відродження Олімпійських ігор.

Економічні, політичні та культурні передумови відродження Олімпійських ігор. Спроби відродження Олімпійських ігор. Місце та роль П'єра де Кубертена та його прибічників у відродженні Олімпійських ігор. Перший олімпійський конгрес 1894 р., його програма і значення для відродження Ігор і розвитку олімпійського руху. "Ода спорту", її зміст, відродження в ній гуманістичних цінностей олімпізму. Олімпійський прапор, символ, девіз і емблема. Їх характеристика. Олімпійський вогонь, олімпійська клятва і нагороди.

3. Олімпійські ігри сучасності.

Періодизація Олімпійських ігор сучасності та її характеристика. Олімпійські ігри до Першої світової війни. Олімпійські ігри між Першою та Другою світовими війнами. Олімпійські ігри після Другої світової війни. Олімпійські ігри з 1994 р. і до сьогодні. Досягнення українських спортсменів в Олімпійських іграх з обраного виду спорту.

4. Міжнародний олімпійський комітет: історія, структура, функції.

Історія створення та діяльності МОК (Міжнародного олімпійського комітету). Завдання МОК згідно першої редакції олімпійської Хартії. Діяльність МОК до

початку XX ст. Юридичний статус МОК. Керівні органи МОК: сесія, виконком, президент. Олімпійські конгреси та їх вплив на розвиток олімпійського руху.

5. *Міжнародні та національні спортивні організації.*

Історія, структура, роль міжнародних спортивних федерацій з обраного виду спорту. Національні спортивні федерації з обраного виду спорту: структура і функції. Національні олімпійські комітети (НОК): структура і функції.

6. *Організація та проведення Олімпійських ігор.*

Вибір міста-організатора Олімпійських ігор. Підготовка до проведення Ігор Олімпіад та зимових Олімпійських ігор. Основні церемонії Олімпійських ігор.

7. *Програма Олімпійських ігор.*

Критерії та правила формування програм Олімпійських ігор. Фактори, що впливають на формування програм Олімпійських ігор. Періоди розвитку програм Олімпійських ігор. Перспективи змін програми Олімпійських ігор.

8. *Олімпійський спорт і політика.*

Використання Олімпійських ігор в ідеологічних і політичних цілях. Націоналізм та інтернаціональний характер Ігор. Релігійна проблема та проблема тероризму в сучасному спорті. Проблема расизму в сучасному спорті та шляхи її вирішення.

9. *Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху.*

Місце та роль спортсменів в олімпійському спорті. Олімпійський спорт та охорона навколишнього середовища. Олімпійський спорт і засоби масової інформації.

10. *Олімпійський рух в Україні*

Участь українських спортсменів в Олімпійських іграх у складі збірної команди СРСР. Виступ спортсменів України в Олімпійських іграх 1992 р. у складі збірної команди СНД. Участь українських спортсменів в Олімпійських іграх з 1994 р. і до сьогодні.

Розділ 3. Професійний спорт

1. Основні поняття, терміни та визначення („професійний спорт”, „спортсмен-професіонал”, „професійна ліга”, „асоціації спортсменів професіоналів”, „маркетинг”, „спонсорство”). Місце та роль професійного спорту в міжнародному спортивному русі. Перспективи розвитку професійного спорту в Україні.

2. Аматорство і професіоналізм у спорті.

Уявлення про спортсмена аматора. Ставлення Міжнародного Олімпійського комітету до визначення статусу спортсменів аматорів та професіоналів. Зміни в Олімпійській хартії – „Кодекс атлета”. Професіоналізація олімпійського спорту.

3. Професійний спорт як соціальне явище.

Завдання професійного спорту. Позитивні та негативні риси професійного спорту. Функції професійного спорту. Спільні та відмінні риси олімпійського та професійного спорту. Професійний спорт та міжнародний спортивний рух.

4. Історія розвитку професійного спорту.

Ознаки професіоналізму в спорті Стародавньої Греції. Соціально-економічні фактори виникнення та становлення професійного спорту. Передумови виникнення професійного спорту: наявність ринкових відносин, наявність спортсменів високого класу, зростання населення в містах, наявність в населення вільного часу та коштів, боротьба за фізичне та моральне виживання, популярність спорту у суспільстві, відповідність системі загальнонаціональних цінностей, комерціалізація спорту. Основні види професійного спорту. Загальна характеристика видів професійного спорту та їх розповсюдження у світі.

5. Формування та розвиток професійного спорту.

Розвиток професійного бейсболу. Розвиток професійного американського футболу. Стан та розвиток професійного футболу в Великобританії, Франції, Італії, Німеччині, Північній Америці. Розвиток професійного баскетболу. Розвиток професійного хокею в світі. Особливості розвитку професійного

боксу. Особливості розвитку автогонок, велоспорту, гольфу та інших видів професійного спорту. Ставлення уряду різних країн до розвитку професійного спорту та роль засобів масової інформації в його розвитку.

6. Організаційно-правові засади професійного спорту.

Фактори, що впливають на організаційну структуру професійного спорту. Ліга, асоціація, союз як основні структурні ланки професійного спорту. Їх характеристика, мета, завдання. Клуб-команда як низова ланка ліг. Інфраструктура професійних ліг, команд, характеристика груп, що приймають в них участь - керівництво ліг, власників команд, менеджерів, тренерів, спортсменів, агентів, асоціацій гравців. Асоціація гравців в ігрових видах професійного спорту США, їх роль в захисті інтересів спортсменів. Правове регулювання в сфері професійного спорту. Структура контракту спортсмена-професіонала.

7. Економічні засади професійного спорту.

Особливості та специфіка ведення спортивного бізнесу. Джерела прибутків в професійному спорті. Маркетинг, його визначення та значення, роль спонсорства у розвитку професійного спорту. Взаємозв'язок розвитку професійного спорту з соціально-економічними умовами розвитку суспільства. Статті видатків у професійному спорті.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Зміст вступного випробування складається з трьох розділів.

Перший розділ передбачає розгорнуту усну відповідь вступників на одне з питань загальної теорії підготовки спортсменів. На виконання цього завдання виділяється 10 хв. Максимальна сума балів – 35.

Питання з розділу «Загальна теорія підготовки спортсменів»

1. Структура і зміст загальної теорії підготовки спортсменів.
2. Визначення основних понять загальної теорії підготовки спортсменів (спорт, спортивне підготовка, мета і завдання підготовки, підготовленість, тренуваність), взаємозв'язок та специфічний зміст цих понять.
3. Класифікація видів спорту. Види спорту в програмах Ігор Олімпіади і зимових Олімпійських ігор.
4. Змагання в системі підготовки спортсменів.
5. Регламентація та способи проведення змагань.
6. Засоби спортивної підготовки.
7. Методи спортивної підготовки.
8. Специфічні принципи спортивної підготовки.
9. Дидактичні принципи та їх реалізація в системі підготовки спортсменів.
10. Характеристика навантажень у спорті.
11. Зовнішня і внутрішня сторони навантаження.
12. Мета, завдання та зміст фізичної підготовки спортсменів.
13. Технічна підготовка спортсменів.
14. Тактична підготовка спортсменів.
15. Психологічна підготовка спортсменів.
16. Теоретична та інтегральна підготовленість спортсменів.
17. Структура та зміст розминки у спорті.
18. Типи та організація занять.
19. Характеристика річного циклу побудови тренувального процесу.
20. Структура системи багаторічної підготовки спортсменів.
21. Планування та облік підготовки спортсменів.
22. Контроль у спорті.
23. Загальна характеристика проблеми моделювання в спорті.
24. Загальна характеристика проблеми відбору у спорті.
25. Матеріально-технічне забезпечення підготовки і змагань спортсменів.

Другий розділ передбачає розгорнуту усну відповідь вступників на одне з питань олімпійського спорту. На виконання цього завдання виділяється 10 хв. Максимальна сума балів – 35.

Питання з розділу «Олімпійський спорт».

1. Спорт і олімпійські ігри в стародавній Греції.
2. Принцип змагальності в способі життя стародавніх греків.
3. Міфи та легенди про спорт стародавньої Греції.
4. Фізичне виховання в системі освіти і виховання стародавньої Греції.
5. Організація і програми Олімпійських ігор стародавньої Греції.
6. Відродження Олімпійських ігор.
7. Місце та роль П'єра де Кубертена та його прибічників у відродженні Олімпійських ігор.
8. Конгрес 1894 року і його роль в Олімпійському русі.
9. Характеристика олімпійського прапора, символу, девізу й емблеми.
10. Створення міжнародного Олімпійського комітету.
11. Загальна характеристика I періоду ігор Олімпіади (1896 – 1912 рр.).
12. Загальна характеристика II періоду ігор Олімпіади (1920 – 1948 рр.).
13. Загальна характеристика III періоду ігор Олімпіади (1952– 1988 рр.).
14. Загальна характеристика IV періоду ігор Олімпіади (з 1992 по теперішній час).
15. Зимові Олімпійські ігри в системі олімпійського руху.
16. Олімпійська Хартія – основний правовий документ олімпійського спорту.
17. Міжнародний олімпійський комітет (МОК) і основи його діяльності.
18. Міжнародні спортивні федерації (МСФ) і основи їх діяльності.
19. Національні олімпійські комітети (НОК) і основи їх діяльності.
20. Використання Олімпійських ігор в ідеологічних і політичних цілях.
21. Проблема расизму в сучасному спорті та шляхи її вирішення.
22. Організація та проведення Олімпійських ігор.
23. Програма Олімпійських ігор, перспективи її змін.
24. Проблема аматорства в сучасному олімпійському спорті.
25. Олімпійський рух в Україні.

Третій розділ містить 25 питань з розділу «Професійний спорт». На виконання цього завдання вступнику виділяється 10 хв. Максимальна кількість балів – 30.

Питання з розділу «Професійний спорт».

1. Основні поняття, терміни та визначення («професійний спорт», «спортсмен-професіонал», «професійна ліга», «асоціації спортсменів професіоналів», «маркетинг», «спонсорство»).
2. Передумови виникнення професійного спорту.

3. Уявлення про спортсменів-аматорів і професіоналів.
4. Професіоналізація олімпійського спорту.
5. Загальні риси та відмінності професійного і олімпійського спорту.
6. Формування та розвиток професійного бейсболу.
7. Формування та розвиток професійного баскетболу.
8. Формування та розвиток професійного футболу.
9. Формування та розвиток професійного хокею.
10. Формування та розвиток професійного боксу.
11. Особливості розвитку автогонок, велоспорту, гольфу та інших видів професійного спорту.
12. Організаційно-правові засади професійного спорту.
13. Держава і професійний спорт.
14. Основні фактори розвитку професійного спорту в США.
15. Мета, завдання і функції професійного спорту.
16. Особливості розвитку професійного спорту в Європі.
17. Розвиток професійного спорту в Україні.
18. Спортсмени України представники професійного спорту інших держав.
19. Система відбору (драфт) спортсменів в командних видах професійного спорту (НБА, НХЛ).
20. Відбір спортсменів в індивідуальних видах професійного спорту.
21. Критерії економічної ефективності системи змагань.
22. Правове регулювання в сфері професійного спорту.
23. Особливості та специфіка ведення спортивного бізнесу.
24. Джерела прибутків в професійному спорті.
25. Маркетинг, його визначення та значення, роль спонсорства у розвитку професійного спорту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ

Оцінювання успішного засвоєння вступником матеріалу дисципліни здійснюється за двобальною шкалою: допущений, не допущений.

Оцінка «**допущений**» виставляється вступнику, який вільно, з розумінням володіє навчальним матеріалом, дає правильну, повну відповідь при визначенні терміну чи поняття та коротко його охарактеризує, може допустити 1-2 помилки.

Оцінку «**не допущений**» отримує вступник, якщо при відтворенні навчального матеріалу дає неправильну відповідь, або відповідь вступника елементарна чи фрагментарна.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Булатова М.М. Енциклопедія олімпійського спорту. / М.М. Булатова. - К.: Олімпійська література, 2009. – 399 с.
2. Вавилов Ю.Н. Особенности подготовки профессиональных спортсменов / Ю.Н. Вавилов, А.П. Лаптев // Теория и практика физической культуры. – 1990. - № 6. – С. 34-36.
3. Вознюк Т.В. Основи теорії та методики спортивного тренування. – В.: ФОП «Корзун», 2017. – 320 с.
4. Гуськов С.И., Платонов В.Н., Линец М.М., Юшко Б.Н. Профессиональный спорт: Учебник для студентов ВУЗ ФВиС. -К.: Олимпийская литература, 2000. - 391 с.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта. / Л. Кун. - М. Радуга, 1982. – 399 с.
6. Платонов В.Н. Олимпийский спорт. – / В.Н. Платонов, С. И. Гуськов. - К., Олимпийская литература, 1994, 1 книга. – 493 с.
7. Платонов В.Н. Олимпийский спорт. – / В.Н. Платонов, С. И. Гуськов. - К., Олимпийская литература, 1997, 2 книга. – 383 с.
8. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. - К.: Олимпийская литература, 1997. - 584 с.
9. Профессиональный спорт / [под ред. Гуськова С.И., Платонова В.Н.] – К., Олимпийская литература. – 2000. – 391 с.
10. Ривкин Л.И. В долине Алфея. Олимпийские игры в искусстве Древней Греции. / Л.И. Ривкин. – М.: 1969.
11. Романов А.О. Международное спортивное движение. / А.О. Романов. – М.: Физкультура и спорт, 1973. – 255 с.

12. Спунер Р. Что такое бейсбол? / Р. Спунер // Теория и практика физической культуры. – 1990. - № 8. – С. 53-57.
13. Хавин Б.Н. Все об Олимпийских играх: Справочник. / Б.Н. Хавин. – М.: Физкультура и спорт, 1979. – 607 с.

Укладач

доц. Вознюк Т.В.

Голова фахової атестаційної комісії

доц. Дмитренко С.М.